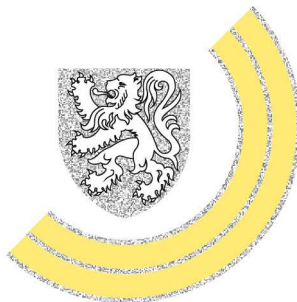


C71 – SLAN4

V L A A M S   P A R L E M E N T



Zitting 2008-2009

2 december 2008

# HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

SUBCOMMISSIE VOOR LANDBOUW, VISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID

## INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media, Toerisme, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de overbevissing van de Noordzee en de oceanen

1

**Voorzitter: de heer Jos De Meyer**

**Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media, Toerisme, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de overbevissing van de Noordzee en de oceanen**

**De voorzitter:** Mevrouw Moerman heeft het woord.

**Mevrouw Fientje Moerman:** Mijnheer de minister-president, op 30 oktober 2008 riep de Oostenrijkse stichting voor de visserij en de bescherming van de wateren de paling uit tot vis van het jaar 2009. Het is de bedoeling om die vis, die al bijna tien jaar op de rode lijst prijkt van bedreigde vissoorten, beter te beschermen. De Europese Unie en de Conventie over de Internationale Handel in Bedreigde Soorten plannen enkele beschermingsmaatregelen, onder andere op het vlak van reproductie en commerciële beperkingen.

Deze actie legt opnieuw de problematiek van de overbevissing bloot. Wereldwijd hebben de zeeën en de oceanen zwaar te lijden onder de gevolgen van wat de mensen uithalen. Professor Daniel Pauly, een Canadese bioloog en dé autoriteit op het vlak van de vis-, visserij- en ecosysteembioïologie, zegt dat als er geen drastische veranderingen komen, er tegen 2048 geen leefbare populaties in de oceanen meer over zijn. Hij kreeg zopas nog een eredoctoraat van de Katholieke Universiteit Leuven. Volgens hem is de enige echte oplossing de terugkeer naar kleinschalige visserij met selectieve vismethodes.

De menselijke activiteit is zichtbaar op bijna elke vierkante meter van alle oceanen. 40 percent van het oceaanwater heeft er zelfs erg onder te lijden, vooral de Caraïbische Zee, de Oost-Chinese Zee en onze Noordzee. Slechts enkele kleine stukjes van de oceanen zijn nog onaangeroerd, voornamelijk water onder het poolijs. De twee grootste oorzaken zijn overbevissing en de opwarming van de aarde.

Op 30 oktober 2008 stelde de heer Dos Winkel, een onderwaterfotograaf met wereldfaam, zijn nieuwste boek 'Wat is er mis met vis?' voor in het Belfort van Gent. Daarin leggen hij en enkele andere mensen uit hoe de huidige visvangst georganiseerd wordt. Ook worden de gezondheidsbevorderende stoffen in vis afgewogen tegen de gezondheidsnadelen.

De heer Winkel onderstreepte de precare situatie van het visbestand in de zeeën en de oceanen en wees erop dat 70 tot 75 percent van alle commerciële vis ernstig

overbevist is. Bovendien is er enorme schade aan de onderwaterwereld: koraalriffen en mangroven moeten eraan geloven, de oceaanvloer wordt platgewalst met enorme sleepnetten. Kleine walvissen zwemmen zich daar letterlijk op te pletter. Miljoenen dieren sterven de verstikkingsdood, voor niets.

De wereldbevolking groeit exponentieel. Tegen 2040-2050 zullen er 8 à 9 miljard mensen zijn. Tegelijkertijd neemt de consumptie door groeiende welvaart toe. Mijnheer de minister-president, welke oplossingen ziet u om de rijke ecosystemen en de overbeviste soorten te redden? En wat zult u ondernemen, als lid van de EU-raad Visserij, om de oprichting van een wereldwijd netwerk van oceaanreservaten aan te kaarten?

Welke maatregelen neemt u inzake het vergunnings- en quotabeleid om een duurzaam visserijbeleid in de Noordzee uit te tekenen?

Hoever staat het onderzoek naar nieuwe, alternatieve visserijtechnieken die bijdragen tot een ecologisch duurzamer visserijbeleid? Hoe draagt het beleid bij tot een innovatief Vlaams visserijwezen?

Een innovatief Vlaams bedrijf is wereldleider in voedsel voor viskwekerijen: minuscule kreeftjes, gedroogd tot kleine bolletjes. Daarmee voedert men vissen in viskwekerijen in Zuidoost-Azië. Dat is een van de mogelijkheden als alternatief. Ook wij staan er daarbij niet slecht voor, zowel wetenschappelijk als commercieel.

Ziet u er mee op toe dat de EU-richtlijn inzake de bescherming van dieren bij het slachten of doden wordt nageleefd, ook in de Vlaamse visserijsector?

**De voorzitter:** Mevrouw Dua heeft het woord.

**Mevrouw Vera Dua:** De problematiek is internationaal enorm belangrijk en zeer delicaat. Het proces is bijna onomkeerbaar, en we moeten beginnen met voor eigen deur te vegen.

Mijnheer de minister-president, u weet dat in deze commissie een consensus heerst over het feit dat de visserijtechnieken die we nu gebruiken, zeer slecht zijn. Het schrapen van de bodem veroorzaakt heel veel bijvangst en heel veel ecologische verstoringen. We moeten af van die boomkorvisserij. Ook moeten we meer investeren in de omschakeling naar meer ecologische visserijtechnieken. En we moeten op het internationale forum zoeken naar algemene oplossingen.

Mevrouw Moerman, u pleit enigszins voor de aquicultuur.

**Mevrouw Fientje Moerman:** Ik weet dat die al evenmin ecologisch neutraal is, geloof me.

**Mevrouw Vera Dua:** Zo vormden bijvoorbeeld in Zuidoost-Azië de kunstmatige kwekerijen van vis en vooral van schaaldieren, een van de oorzaken van de enorme schade die de tsunami heeft veroorzaakt. Ze hebben immers de mangrovebossen heel erg aangetast. We moeten erover waken dat de remedies niet erger blijken dan de kwaal. Een heel strikt quotabeleid lijkt me de oplossing.

Mijnheer de minister-president, u hebt me beloofd dat u het quotasysteem zou veranderen. Dat zou tegen volgend jaar gebeuren, dacht ik. Nu krijgen de vissers immers quota op basis van de capaciteit van hun schepen, wat natuurlijk nefast is. U zult mevrouw Moerman wellicht antwoorden dat u dit alles beter zult doen. Dat hoop ik althans.

**De voorzitter:** De heer Martens heeft het woord.

**De heer Bart Martens:** Mijnheer de voorzitter, de quota en de vistechieken zijn natuurlijk uitermate belangrijk, willen we de visbestanden op peil houden.

Mijnheer de minister-president, ik besef dat het geen gemakkelijke oefening is om op de markt te staan met de landbouwministers van de andere lidstaten en de Europese quota vast te leggen en te verdelen. Dat is soms een keuze tussen de vissen en de vissers, vermoed ik. Anderzijds moeten we er ons bewust van zijn dat we hier te maken hebben met een klassieke 'tragedy of the commons': die dorpsgemeenschap waar een paar boeren wat meer schapen zetten, met als gevolg dat het hele ecosysteem van het grasland is ingestort. Ook de vissers hebben er belang bij om de visbestanden op peil te houden en ze, waar ze bedreigd zijn, te laten aangroeien.

Er is hier nog niet gewezen op het belang van sensibilisering met betrekking tot het voedingspatroon. We kunnen de consument ertoe aanzetten minder bedreigde en minder kwetsbare vissoorten te consumeren, in plaats van predatoren en bedreigde vissoorten. Ook van cruciaal belang is een soort Natura 2000-netwerk in onze zeeën, waar vissen voldoende paaiplaatsen en dergelijke hebben.

Uiteraard moeten ook vismigratieknelpunten in onze rivieren worden weggewerkt. Uit de natuurindicatoren die vorige week door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) zijn gepubliceerd, blijkt dat er ter zake een stagnatie is. De jongste jaren hadden we wel erg ons best gedaan om een aantal van die knelpunten weg te werken. Ik weet dat het ook niet altijd gemakkelijk was, omdat dit vaak in conflict kwam met energierecuperatie aan de sluizen. Het is echter van het grootste belang om, ook in het kader van de Benelux-afspraken

ter zake, voort werk te maken van vistrappen en het wegwerken van die migratieknelpunten.

Wat de aquicultuur betreft, moet er eveneens extra wetenschappelijk onderzoek worden verricht naar alternatieve voedingsbronnen daarvoor. Vooral worden die beestjes immers volledig gevoederd met vismeel. Dat is dus geen oplossing voor de afnemende visbestanden in de zeeën. We moeten ter zake naar andere proteïnebronnen kunnen zoeken, die geen impact hebben op de natuur.

Zoals mevrouw Dua zegt, heeft het in een soort aquicultuur kweken van scampi's in Zuidoost-Azië geleid tot een halvering van het aantal mangroven in de wereld. In landen als Maleisië en Indonesië zijn de mangroven met de helft afgenomen door dergelijke vormen van aquicultuur. We moeten daar dus met de nodige reserves tegen aankijken, om het voorzichtig uit te drukken, en ons wetenschappelijk onderzoek echt richten op alternatieve proteïnebronnen.

**De voorzitter:** Voor alle duidelijkheid, ik vind deze vragen bijzonder interessant, maar wil er toch op wijzen dat we het hierover al meermaals zeer uitvoerig hebben gehad in deze commissie. Mogelijk zullen we een deel van het antwoord ook al meermaals hebben gehoord. Als er verslagen zijn van Europese minister-raden, dan zijn die welkom, zodat er toch niet te veel herhalingen zijn in deze commissie.

**De heer Bart Martens:** De herhaling is de moeder van de wijsheid.

**De voorzitter:** Minister-president Peeters heeft het woord.

**Minister-president Kris Peeters:** Mijnheer de voorzitter, geachte leden, hoe meer leden geïnteresseerd zijn in vis en de zeevisserij, hoe liever we dat hebben. Mevrouw Moerman, ging het over een zeepaling of een rivierpaling?

**Mevrouw Fientje Moerman:** Ik vermoed een rivierpaling, want voor zover ik weet heeft Oostenrijk geen zee.

**Minister-president Kris Peeters:** Dan zal de rivierpaling hun vis van het jaar zijn.

Voor een aantal leden zal dit onderwerp wel een zekere herhaling inhouden. Mijnheer Martens, de herhaling is misschien de moeder van de wijsheid maar we mogen ook niet overdrijven. Dat is hier echter zeker niet het geval.

Om te beginnen wil ik nogmaals onderstrepen dat het beleid dat Europa, maar zeker ook Vlaanderen wil

voeren, er een is van duurzame visserij, en dat niet alleen ecologisch, maar ook sociaaleconomisch. We hebben het er al een aantal malen over gehad: onze vissersvloot is wat hij is, maar er zijn nog heel veel activiteiten en nog steeds willen mensen daarin blijven investeren. Ik heb hier ook al meermaals gezegd dat voor mij de Vlaamse visserij nog een toekomst heeft, maar ze zal duurzaam zijn of ze zal niet zijn. Vissen we niet op een duurzame wijze, dan zullen we op een bepaald ogenblik geen vis bovenhalen. Zo eenvoudig is het.

Mijnheer Martens, natuurlijk is er een extra probleem zolang de consument goedkope vissoorten eet die zeldzaam of zelfs beschermd zijn. Maar het is erg moeilijk om de consument een bewustwording en de nodige gevoeligheid voor het thema bij te brengen.

Voorts wordt, wat de jaarlijkse visquota betreft, heel wat wetenschappelijk onderzoek verricht en worden er wetenschappelijke adviezen ingewonnen – en dat geldt niet alleen op het Europese maar ook op het Vlaamse niveau. Het is verkeerd te denken dat er alleen op het Europese niveau wordt onderzocht: ook het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) doet dat zeer grondig. U hebt dat vroeger ook meegemaakt, mevrouw Dua.

**Mevrouw Vera Dua:** De adviezen werden nooit gevolgd.

**Minister-president Kris Peeters:** Er wordt toch maximaal rekening mee gehouden. U weet dat de Europese Unie intussen uit 27 leden bestaat. Het is binnenkort weer zover: dan wordt het weer een hele nacht vergaderen over de visquota. Het is een heel gevoelig en delicaat onderwerp. Maar de Europees Commissaris en de hele Commissie geven, op basis van wetenschappelijke adviezen, zeer nadrukkelijk richtlijnen en doen duidelijke voorstellen. Er wordt duidelijk rekening gehouden met de stellingen van het Europese Wetenschappelijk, Technisch en Economisch Comité voor de visserij. Dit comité stelt ook jaarlijks een rapport op over de situatie van de visbestanden en de gevolgen van de ontwikkeling van visserijactiviteiten op de visbestanden. En daar wordt rekening mee gehouden bij het vastleggen van de quota.

Ik heb ons Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek al genoemd. Ook inzake de aqua- en de aquacultuursector – het ene betreft alleen de dieren, het andere betreft alle leven in het water – zetten we de nodige stappen met wetenschappelijk onderzoek. Dat is belangrijk: het toont aan hoe snel men soms beslissingen neemt die achteraf nadelige gevolgen blijken te hebben. De biobrandstoffen zijn daar een ander voorbeeld van. We hebben daarvoor in de haven van Gent heel wat investeringen verricht. We moeten nu niet een stop-and-gobeleid voeren, maar de effecten van biobrandstoffen op de natuur zijn zeker niet te onderschatten. Het is een voorbeeld, weliswaar uit een heel andere sector, dat aantoont dat men zeer voorzichtig moet zijn met nieuwe elementen

en oplossingen zonder daar met de nodige nuance en wetenschappelijk onderzoek naar te kijken.

**Mevrouw Vera Dua:** Dat geldt evenzeer voor de ggo's.

**Minister-president Kris Peeters:** Ik dacht dat voorbeeld aan te halen, maar ik wilde u niet uit uw tent lokken, mevrouw Dua.

Er moeten, zoals mevrouw Moerman terecht opmerkte in verband met het schrapen van de zeebodem, de nodige investeringen in en onderzoek naar de aquacultuur worden verricht.

Wat het netwerk van de oceaansreservaten betreft, weet u, mevrouw Moerman, dat de bevoegdheden zijn opgesplitst. Zo behoort de laagwaterlijn tot onze bevoegdheid, zijn er vervolgens de federale wateren, en dan de internationale wateren. Het is weer op zijn Belgisch georganiseerd. We zullen de nodige initiatieven nemen, al behoort de materie niet volledig tot onze bevoegdheid. Maar u weet, mevrouw Dua, dat de natuur de kant van Vlaanderen kiest. De zeebank van Heist lag eerst in federale wateren. De natuur heeft ze laten verschuiven zodat ze nu op de laagwaterlijn ligt en tot het Vlaams grondgebied, tot de provincie West-Vlaanderen, behoort. Nu rijst weer de vraag over het baggeren en wie daarvoor bevoegd is.

Mevrouw Dua verwees ook naar de problematiek van de vergunningen en het quotabeleid. Op het vlak van het vergunningenbeleid zijn de licenties die we verlenen, momenteel gekoppeld aan het vaartuig. Dat betekent dat bij verkoop van het vaartuig de licentie automatisch meegaat zonder dat wij kunnen ingrijpen. Het laat ons evenmin toe in te grijpen op de licentie zonder het vaartuig zelf mee in beschouwing te nemen. Het loskoppelen, waartoe ik mij geëngageerd heb, moet ons toelaten in te grijpen op de licenties. Dat zou de mogelijkheid bieden om de vangstcapaciteit in te korten zonder het vaartuig te moeten slopen. Op het vlak van het quotumbeleid is het mijn stelling dat de reders die inspanningen leveren om duurzamer te werken, niet mogen bestraft worden maar zelfs moeten worden beloond. Ook daarover hebben we het in het verleden al gehad en met de commissie afspraken gemaakt.

Ik wil nog verder gaan en onderzoek of en hoe we het quotum dat vrijkomt, bijvoorbeeld naar aanleiding van een sloop, selectief kunnen toebedelen aan reders die investeren in duurzaamheid, op het vlak van het energieverbruik en milieuvriendelijke vistechnieken. Wij zijn daar volop mee bezig, mevrouw Dua. Ik heb dit beleid zelf aan de kust toegelicht en daar is men mee in deze denkoefening ingestapt.

Ook het ILVO heeft heel wat onderzoek verricht, zowel over visserijtechnieken die een vrij radicale om-

schakeling inhouden, als over technieken die een verduurzaming van de klassieke boomkorf beogen. Ook daar zijn er initiatieven genomen, mevrouw Moerman. De weg die moet worden ingeslagen, het omschakelen, is nu vrij duidelijk. We hebben daarvoor nu ook groen licht gekregen van Europa.

De Europese richtlijn met betrekking tot de bescherming van dieren bij het slachten of doden, is enkel van toepassing op landbouwproducten. Volgens mijn diensten geldt deze richtlijn niet in de visserijsector.

Om de duurzaamheid van de visserij te waarborgen, zijn onder de noemer van het gemeenschappelijk visserijbeleid een aantal specifieke regels van toepassing. Die regels bepalen welke hoeveelheden vissen van welke grootte mogen worden opgevisst en welke vangstmethodes hierbij mogen worden gebruikt. Nieuw ontwikkelde visserijtechnieken, zoals de elektronische pulskor, mogen van de Europese Commissie enkel in het kader van wetenschappelijk onderzoek worden gebruikt. Het is immers niet duidelijk welke effecten die technieken op het welzijn van de gevangen vissen hebben.

We hebben duidelijk voor de duurzame en op verschillende niveaus wetenschappelijk onderbouwde visserij gekozen. De vissers zouden de eersten moeten zijn om zich om de quota en het leegvissen te bekommeren. Indien er niet meer zou kunnen gevestigd, zouden zij immers de eerste slachtoffers zijn.

Vlaanderen levert inspanningen op het vlak van de aquacultuur. We hebben inzake vergunningen en inzake de stimulering van de aanpassing van vistechieken verschillende initiatieven genomen. Op die manier speelt de Vlaamse overheid een rol. We hebben de vissers en de Europese Commissie een signaal gegeven. Dit is de weg die we moeten inslaan. Ik heb al meermaals bilaterale gesprekken met de Europees commissaris over dit onderwerp gevoerd. Hij is er, samen met vele anderen, van overtuigd dat we de goede richting uitgaan. Het betreft hier echter een genuanceerde aangelegenheid. Hoewel dit steeds onze betrachting is, gaan we misschien niet snel genoeg. Ik ben er echter zeker van dat de juiste ingesteldheid aanwezig is.

**De voorzitter:** Mevrouw Moerman heeft het woord.

**Mevrouw Fientje Moerman:** Ik dank de minister-president voor zijn antwoord. De kwestie van de bevoegdheidsverdeling zou ik zeker ter sprake brengen als de dialoog van gemeenschap tot gemeenschap opnieuw van start is gegaan. *(Opmerkingen/Gelach)*

Het heeft me steeds geërgerd dat de federale regering een minister van Noordzee heeft. Ik vind dit incongruent.

Wat het wetenschappelijk onderzoek naar de aqua- en aquacultuur betreft, wil ik de heer Martens erop wijzen

dat het niet enkel om vis gaat. Er worden ook hele kleine kreeftjes gekweekt. Dit gebeurt trouwens niet eens in mangroves. Het gaat hier om kleine bolletjes. Wanneer er water op wordt gegoten, komen ze opnieuw tot leven en eten de schaaldieren ze op. Ik ben geen specialist, maar ik weet dat ze niet worden vermalen.

De Vlaamse overheid subsidieert in het kader van het ontwikkelingsssamenwerkingsbeleid en van het beleid inzake wetenschappelijke innovatie een aantal projecten. Misschien moeten we hier eens de borstel doorhalen. We zouden moeten nagaan of deze projecten de duurzaamheidscriteria in voldoende mate respecteren.

Dit laatste geldt zeker voor het onderzoeksproject in Vietnam dat ik heb bezocht. Daar worden geen natuurlijk mangroves tot kweekplaatsen voor vissen of schaaldieren omgevormd.

Misschien moeten we hier nog eens de borstel doorhalen. Ik hoop dat de minister hier rekening mee wil houden.

De aquicultuur zorgt niet enkel in Zuidoost-Azië voor een ecologische ramp. In Afrika wordt de pangasius gekweekt. Die filets zijn hier in elke supermarkt te vinden. Volgens een aantal topkoks is die vis trouwens niet te vreten. Die kweek leidt in elk geval tot een ecologische ramp.

De opmerkingen over de biobrandstoffen kloppen. Het gaat hier dan wel om biobrandstoffen van de eerste generatie, die zich ten overstaan van voedingswaren in een concurrentiële positie bevinden. Ondertussen wordt reeds wetenschappelijk onderzoek naar de biobrandstoffen van de tweede en zelfs van de derde generatie gevoerd. Ik denk hierbij onder meer aan de algen die in plastic sheets worden ontwikkeld en waar vervolgens biobrandstof uit wordt gehaald. Dit proces is niet meer in concurrentie met de voedselproductie. We gieten geen maïs meer in de brandstoftanks.

**De voorzitter:** Minister-president Peeters heeft het woord.

**Minister-president Kris Peeters:** Ik denk dat ik elke vraag bevredigend heb beantwoord. Ik heb vernomen dat in de regio Gent ernstig in biobrandstoffen is geïnvesteerd. We moeten opletten voor een stop-and-go-politiek. Op een bepaald ogenblik hebben de voedselprijzen ertoe geleid dat we op alle vier de wielen hebben geremd. Dit heeft ook ernstige gevolgen gehad. Indien we een bepaalde richting uitgaan en mensen aanmoedigen om hierin te investeren, moeten we die lijn blijven volgen. Het gaat hier immers om zeer hoge bedragen. We mogen niet in paniek raken en verklaren dat dit niet langer mag worden gebruikt. We moeten een langetermijnvisie op dergelijke lanceringen ontwikkelen. In eerste instantie heeft de Europese Com-

missie eerst zware doelstellingen gesteld en vervolgens teruggeplooid. Ik haal dit voorbeeld aan om duidelijk te maken dat we met kennis van zaken een beleidslijn moeten ontwikkelen. Indien we daar om een of andere reden weer van afwijken, is dit niet goed voor de rechtszekerheid van de investeerders.

**De heer Jos De Meyer:** In dat dossier heeft minister Ceysens uiteraard een grote verantwoordelijkheid. Ik heb haar daar trouwens enkele weken geleden nog over ondervraagd.

**De voorzitter:** Het incident is gesloten.

---

